

Företagspolicy för Växjö kommuns bolag

Dokumenttyp Styrande dokument	Dokumentnamn Företagspolicy för Växjö kommuns bolag	Fastställt/Upprättad Kommunfullmäktige 2011-12-20 § 329	Senast ändrad 2012-02-03 Dnr KS/2011:784
Dokumentansvarig Kommunkansliet		Tidigare ändringar Antaget av fullmäktige 2008-10-21 § 243	Giltighetstid Tillsvidare
Dokumentinformation -			

Företagspolicy för Växjö kommuns bolag

1. Bakgrund

Kommunallagen ställer krav på kommunerna bl.a. när det gäller kontroll och inflytande över all kommunal verksamhet, även den som bedrivs i bolagsform. De av kommunen direkt och indirekt ägda bolagen representerar stora tillgångar och det ställer krav på löpande uppsikt över bolagens utveckling, resultat och ställning. Det är också viktigt att skapa likartade och goda förutsättningar för kommunens hela verksamhet, oavsett i vilken juridisk form verksamheten bedrivs. Det innebär att kommunen måste utveckla och kommunicera en klar och tydlig bild av varför man äger sina bolag och hur man vill att bolagen skall utvecklas. Genom att använda och utveckla formella styrinstrument, exempelvis företagspolicy och ägardirektiv i dialog med bolagen ges förutsättningar för en kultur som gör det möjligt att styra och följa upp att verksamheten i bolagen utvecklas i önskad riktning.

2. Syfte

Syftet med denna företagspolicy är dels att förtydliga det gemensamma regelverket för att utveckla kommunens verksamhet och att lägga fast rollfördelningen mellan kommunen som ägare och bolagen, dels att tydliggöra styrelsens roll och ansvar i bolagen.

3. Kommunalrättsliga utgångspunkter

Kommunen och de kommunala bolagen utgör en ekonomisk beslutsenhet för vilken kommunfullmäktige ytterst har det ekonomiska och politiska ansvaret. Bolagen är således ett instrument för kommunen att, på samma sätt som nämnderna, tillgodose kommunmedlemmarnas behov. Ägarstyrningen över bolagen utgår därför alltid från fullmäktige.

4. Ägarstyrningens juridiska konstruktion

Ägarstyrningen formella konstruktion regleras i första hand av innehållet i bolagsordningen, som anger grunden för bolagets existens. Av bolagsordningen framgår bl.a. vad bolaget skall ägna sig åt liksom det kommunala ändamålet med verksamheten.

Utöver bolagsordningen tillkommer individuella ägardirektiv som anger riktning, ramar och mål för det enskilda bolaget med utgångspunkt från det kommunala ändamålet. Syftet med ägardirektiven är att ge övergripande strategiska riktlinjer för bolagets ledning. Ägardirektiven är strukturerade på likartat sätt för samtliga bolag. Direktiv som beslutas på bolagsstämma är juridiskt bindande för bolaget och dess ledning. Företagspolicy och

ägardirektiv som är antagna av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen överlämnas via ombud till bolagsstämman för beslut.

Kommunfullmäktige antar de grundläggande direktiven för bolagen. Kommunstyrelsen utövar dock enligt sitt reglemente, med vissa undantag, kommunens ägar- och huvudmannafunktion, vari bl.a. ingår befogenheten att tillvarata kommunens intressen vid bolagsstämmor och att utfärda bindande ägardirektiv. Direktiv som utfärdas av kommunstyrelsen får dock inte vara av principiell betydelse eller annars av större vikt.

Fullmäktige kan också – genom ägardirektiv till moderbolaget Växjö Kommunföretag AB – ge detta bolag rätt att utfärda ägardirektiv för dotterbolagen inom tydligt angivna gränser.

5. Kommunfullmäktige och bolagen

Eftersom all ägarstyrning utgår från kommunfullmäktige har direktiv utfärdade av fullmäktige alltid företräde framför direktiv utfärdade av annan. Av detta följer att fullmäktige också kan ändra sådana senare direktiv.

Fullmäktige skall hållas väl informerade om bolagens förhållanden och utveckling. Det ankommer på kommunstyrelsen att vid de tidpunkter och i de avseenden som fullmäktige bestämmer svara för sådan information. Bolagens styrelser skall också på anmodan lämna fullmäktige information.

Frågor som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ur det kommunala perspektivet får inte avgöras av bolagen innan de inhämtat fullmäktiges ställningstagande i frågan. I ägardirektiven ges exempel på ärenden där fullmäktiges ställningstagande skall inhämtas.

Råder olika uppfattningar i en bolagsstyrelse om en fråga är av sådan art att fullmäktiges ställningstagande bör inhämtas, skall detta ske om minst en tredjedel av styrelsens ledamöter begär det. Minoritetsskyddet gäller inte frågor där fullmäktiges ställningstagande redan har inhämtats.

6. Kommunstyrelsen och bolagen

Kommunstyrelsen skall enligt kommunallagen utöva uppsikt eller med andra ord förvaltningskontroll, förutom över nämnderna, över hel- och delägda bolag. Denna förvaltningskontroll är grunden för kommunens ägarstyrning.

För att kommunstyrelsen skall kunna fullgöra sin uppsiktsplikt är bolagen skyldiga att fortlöpande på kommunstyrelsens begäran informera om bolagets ekonomiska och verksamhetsmässiga utveckling. Informationen

kan lämnas antingen vid sammanträden som kommunstyrelsen kallar bolagens företrädare till eller skriftligt. Bolagen är dessutom skyldiga att informera kommunstyrelsen löpande om väsentliga händelser i verksamheten och i frågor som eventuellt kan bli föremål för kommunfullmäktiges ställningstagande innan beslut fattas av bolaget.

I bolagsordningarna ges kommunstyrelsen rätt att ta del av bolagens handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolagen och deras verksamhet, om sekretess inte lägger hinder i vägen.

7. Moderbolaget

Moderbolaget Växjö Kommunföretag AB, som för närvarande äger sex dotterbolag (Växjö Energi AB, Växjöhem AB, Hyresbostäder i Växjö AB, Vidingehem AB, Växjö Fastighetsförvaltning AB och Videum AB) avses inte bedriva någon egen verksamhet. Det förutsätts i stället fungera som fullmäktiges och kommunstyrelsens formella styrinstrument för dotterbolagen. Styrningsfunktionen ligger således kvar i kommunen med den fördelning mellan fullmäktige och kommunstyrelsen som framgår av kommunstyrelsens reglemente. Kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen kan därför ålägga moderbolaget att utfärda direktiv för dotterbolagen eller att ändra direktiv som moderbolaget utfärdat.

Moderbolaget skall genom direktiv se till att det får den information rörande dotterbolagen som kommunstyrelsen bestämmer. Kommunstyrelsen är oförhindrad att inhämta information direkt från dotterbolagen.

Moderbolaget svarar för att dotterbolagen årligen antar dels en verksamhetsplan för de närmaste tre åren, varav det första detaljplaneras och budgeteras dels en affärsplan. Verksamhetsplan och budget skall genom moderbolagets försorg överlämnas till fullmäktige senast under januari månad. Verksamhetsplan och budget skall disponeras enligt den för koncernen fastställda rapportstrukturen.

Moderbolaget skall vidare gentemot dotterbolagen genom egna ägardirektiv förmedla de ägardirektiv som utgår från fullmäktige och kommunstyrelsen inom ramen för dess delegation. Ägardirektiven skall läggas fast vid bolagsstämma i dotterbolagen.

Moderbolaget får ålägga dotterbolagen att begära moderbolagets godkännande innan beslut fattas i dotterbolaget i frågor av större betydelse. Moderbolaget kan dock inte vägra godkännande i fråga där fullmäktiges ställningstagande har inhämtats och åtgärden har godkänts där.

8. Dotterbolagen

Dotterbolagen skall i sin verksamhet följa de ägardirektiv som har lagts fast vid bolagsstämma.

9. Delägda bolag

I de delägda bolagen kan ägarstyrning i egentlig bemärkelse bara utövas i majoritetsställning eller i samverkan med andra delägare. I övrigt är det bara fråga om att kunna utöva inflytande. Kommunens intressen skall främst tillgodoses genom det samarbetsavtal som reglerar verksamheten i bolaget.

Kommunstyrelsens uppsiktsansvar gäller även de delägda bolagen.

10. Samordnad revision

Kommunens revisorer granskar hur kommunstyrelsen fullgör sina åligganden såvitt avser de kommunala bolagen.

Kommunens revision är enligt kommunallagen samordnad med bolagsrevisionen genom de av fullmäktige utsedda lekmannarevisorerna, vilka skall hämtas ur kretsen av kommunens revisorer.

Aktiebolagsrättslig tystnadsplikt är avlyft för lekmannarevisorer och yrkesrevisorer i förhållande till de förtroendevalda revisorerna i kommunen genom bestämmelser i aktiebolagslagen.

11. Styrelse – styrelsearbete

Det är ägarens ansvar att tillsätta en styrelse med förutsättningar att rätt ta tillvara bolagets och ägarens intressen samt att ge styrelsen mandat att aktivt verka inom givna ramar. Kommunfullmäktige kan välja mellan att tillsätta en styrelse med representanter för de politiska partierna eller en styrelse med ledamöter som tillför branschkompetens eller annan fackkompetens eller en styrelse med såväl sådana ledamöter som ledamöter som representerar politiska partier.

Alla frågor som rör verkställande direktörens anställningsförhållanden beslutas av styrelsen, dock att vissa beslut enligt ägardirektiven skall föregås av samråd med kommunstyrelsen.

Beslut om verkställande direktörens lön och övriga anställningsförhållanden skall delges samtliga styrelseledamöter.

Bolagsstyrelserna skall dels årligen fastställa en arbetsordning för sitt arbete dels i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan styrelsen och verkställande direktören. Arbetsordningen och vd-instruktionen skall vara skriftliga.

Av vd-instruktionen skall bl.a. framgå att remisser till bolaget bör styrelsebehandlas och att vd åläggs att för styrelsen anmäla de beslut som han eller hon fattat i frågor av större betydelse. Anmälda beslut skall tas upp i styrelsens protokoll.

Styrelsen skall i sin planering beakta kommunens tidplan för rapportering av bokslut, delårsrapport och övrig information som skall lämnas till ägaren.

12. Koncernnytta

Målet för verksamheten i nämnderna och bolagen (kommunkoncernen) skall vara att tillgodose intressen som gagnar kommunkoncernen i dess helhet och därigenom kommunmedlemmarna.

Kommunstyrelsens uppdrag att samordna kommunens och bolagens verksamhet skall respekteras.

13. Samförstånd och acceptans

Kommunens styrfunktion över bolagen skall i första hand ske genom dialog och bygga på samförstånd och acceptans.

14. Särskilda frågor

- Kommunens ombud vid bolagsstämma i moderbolaget utses av kommunstyrelsen och förses med vederbörlig fullmakt.
- Kommunstyrelsen beslutar om instruktion för ombudet. Instruktionen får endast avse ställningstaganden i ärenden varom fullmäktige har fattat beslut eller som omfattas av kommunstyrelsens uppdrag eller delegation enligt styrelsens reglemente.
- Revisionsberättelserna för bolagen och lekmannarevisorernas granskningsrapporter skall avlämnas till kommunstyrelsen i sådan tid att de kan fogas till revisionsberättelsen över kommunens verksamhet. Bolagens årsredovisningar skall överlämnas till kommunfullmäktige så snart de färdigställts.

- Om fullmäktige önskar det skall bolagen, genom ordförande och vd, vid sammanträde med kommunfullmäktige informera och besvara frågor om bolagens verksamhet och resultat.
- Bolagen skall till kommunstyrelsen överlämna protokoll från bolagsstämma, styrelseprotokoll, delårsbokslut och underlag till den sammanställda redovisningen för kommunen inom tid som kommunstyrelsen bestämmer.
- Kommunfullmäktige fastställer grunderna för arvode och andra ersättningar som skall utgå till styrelseledamöter och lekmannarevisorer med suppleanter.
- Kommunens arkivreglemente gäller för bolagen.
- Policies, riktlinjer och liknande dokument som antagits av fullmäktige och av vilka det framgår att de skall gälla även för bolagen, skall i tillämpliga delar följas av bolagen från det att dokumenten överlämnats till dem.
- De övergripande mål och prioriteringar som fastställs av kommunfullmäktige i årsbudgeten skall i tillämpliga delar gälla även för bolagen. Målen och prioriteringarna skall hanteras i enlighet med dokumentet ”Styrsystem för Växjö kommun”, fastställt av kommunfullmäktige i § 90/2011.

15. Företagspolicyn som ägardirektiv

Denna företagspolicy skall, som komplement till de för varje bolag individuella ägardirektiven, fastställas för tillämpning i för varje bolag relevanta avseenden.